

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.34>

УДК [336:657.37]:336.71(477)

О. О. Томілін,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6454-1154>

Ю. Я. Корецький,

аспірант, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9008-188X>

В. В. Кулинич,

аспірант, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-1717-0238>

Є. О. Павлич,

аспірант, Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-6764-939X>

**ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ
ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ**

O. Tomilin,

*Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University*

Y. Koretskyi,

Postgraduate student, Poltava State Agrarian University

V. Kulynych,

Postgraduate student, Poltava State Agrarian University

Y. Pavlysh,

Postgraduate student, Poltava State Agrarian University

FINANCIAL REPORTING AS A FUNCTIONAL MODEL OF FINANCIAL MANAGEMENT IN THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

У статті розкрито значення фінансової звітності банків в умовах сучасної ринкової економіки. Проаналізовано ключові проблеми, пов'язані з цим питанням та окреслено можливості подальшого розвитку на основі наукових досліджень і чинного законодавства України. Надано дані про доходи, витрати та чистий прибуток (збиток) українських банків за останні одинадцять років. Зазначено, що у період з 2014 по 2024 роки кількість діючих банків скоротилася на 56 установ, або на 52,54%, а кількість банків з іноземним капіталом — на 19, що становить 57,78%. Описано сутність і функції фінансової звітності, а також її роль у відображенні фінансового стану банку та руху грошових коштів за звітний період відповідно до стандартних статистичних процедур. Наголошено на важливості подання повної та достовірної інформації у фінансовій звітності, яка є необхідною для об'єктивного аналізу фінансово-господарської діяльності банків користувачами цієї інформації. Досліджено зміну кількості банків в Україні за період 2014–2024 років, включаючи установи з іноземним капіталом. Також розглянуто методіку формування

рейтингу надійності банків, що охоплює показники фінансової стабільності, діяльності та інноваційності. Проаналізовано динаміку фінансових показників провідних банків України у 2021–2025 роках.

The article highlights the importance of financial reporting in the banking sector within the context of the modern market economy. It emphasizes that financial reporting serves as a fundamental basis for providing informational support in analyzing the financial condition of the banking system and contributes to the standardization of statistical data. The article summarizes scientific sources regarding the qualitative characteristics of accounting and financial reporting for various user groups. Key issues in this field are examined, and future development directions are identified based on current Ukrainian legislation and academic research. Data on income, expenses, and financial outcomes of Ukrainian banks over the past eleven years are presented. Statistics show that between 2014 and 2024, the number of operating banks decreased by 56 institutions (or 52.54%), while the number of banks with foreign capital fell by 19 (or 57.78%). The article outlines the essence, functions, and objectives of financial reporting, as well as its role in reflecting the financial position of banks and the movement of cash flows during the reporting period in accordance with standard methodologies. It stresses the importance of providing complete and reliable financial reporting data necessary for an objective analysis of banks' financial and economic performance. Trends in the number of banks in Ukraine, including those with foreign capital, between 2014 and 2024 are analyzed. The methodology for forming a bank reliability rating is also reviewed, covering indicators of financial stability, operational performance, and innovation. The dynamics of key financial indicators of leading Ukrainian banks during 2021–2025 are examined. It was found that during the study period, the net profit of banks increased by UAH 184,051.0 million. Regarding the capital multiplier coefficient, which indicates the degree of asset coverage by equity capital, it was 1.95% at the beginning of 2021 and increased by 2.78 times by early 2025, compared to the optimal range of 12.0–

15.0. The study concludes that the primary purpose of financial reporting is to provide users with comprehensive, accurate, and unbiased information necessary for making informed decisions regarding a company's financial condition, performance, cash flows, and changes in equity. The methodology for forming a bank reliability rating is also examined, covering indicators of financial stability, performance, and innovation. The dynamics of the financial indicators of leading Ukrainian banks during the period 2021–2025 are analyzed.

Ключові слова: *фінансова звітність, банківська система, фінансовий менеджмент в банку, фінансовий стан, фінансова діяльність.*

Keywords: *financial reporting, banking system, financial management in banks, financial condition, financial activity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Є проблема з відображенням фінансових результатів підприємства у фінансовій звітності, що потребує уваги та дослідження. Вона полягає в існуванні різних підходів до визначення та презентації фінансових результатів, а також у виникненні труднощів при їх інтерпретації та аналізі. Основна суть проблеми в тому, що фінансові результати банків залежать від доходів і витрат, проте на їх визначення та облік впливають численні фактори.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особлива увага в економічній науці приділяється питанням сутності, змісту, аналізу та функцій фінансової звітності банківської системи. Науковим дослідженням аспектів формування фінансової звітності та теоретико-методологічних підходів до її складання займаються вітчизняні вчені, серед яких: О. Добровольська, М. Кравченко, О. Даніленко [1], Л. Марущак, В. Бобрик, А. Шумило, Р. Кіндратів [4], Побережний, С., Пластун, О., Болгар, Т. [5] та інші вчені-економісти. Незважаючи на глибину дослідження наукових основ формування та розвитку фінансової звітності банківської системи, теоретико-

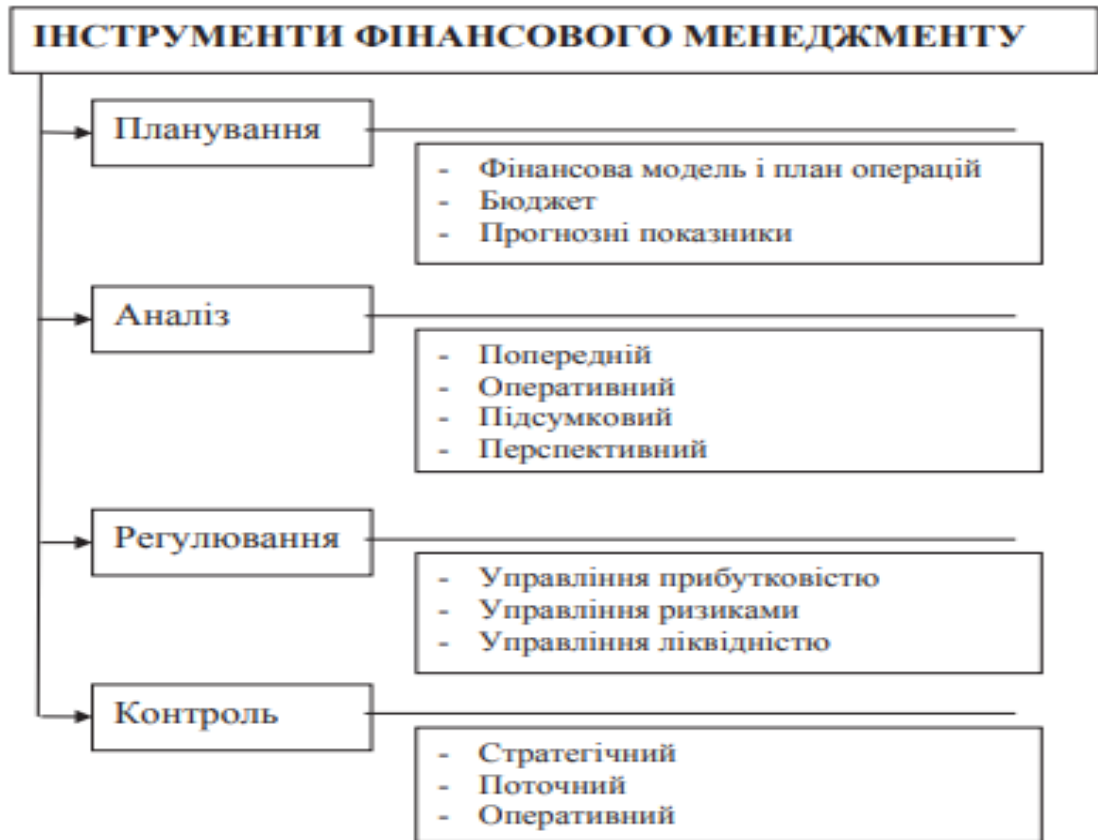
методологічних підходів до системи поглядів сутності, призначення, поняття фінансової звітності та аудиту, недостатньо дослідженими залишаються питання визначення поняття фінансової звітності як функціональної моделі фінансового менеджменту банківської системи України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї статті є визначення ролі фінансової звітності банку у сучасних умовах, аналіз проблемних аспектів даного питання та виявлення перспектив її розвитку. Для досягнення цієї мети необхідно поглибити знання та розуміння фінансової звітності як основи інформаційного забезпечення фінансового менеджменту банківської системи, а також виявити придатні тенденції, що сприяють забезпечення фінансової стійкості банку.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан банківської системи та його стабільність у значній мірі залежать від наявного майна, в яке активи вкладено, а також від доходів, які вони генерують. Крім цього, фінансовий стан характеризується розміщенням і використанням активів, а також джерелами їх формування, такими як: власний капітал і зобов'язання (пасиви). Фінансова звітність банківської системи є основою для аналізу його фінансового стану та сприяє уніфікації вихідної інформації. Остання виступає важливим елементом інфраструктури ринкової економіки і є прозорим інструментом комунікації [1]. Це дає можливість менеджерам на всіх рівнях реалізовувати стратегії та тактики розвитку очолюваних ними підприємств. Фінансову діяльність підприємства можна розділити на кілька основних напрямків: - фінансове планування та прогнозування, що включає розробку перспективних, поточних і оперативних фінансових планів, бізнес-планів та конкретних підприємницьких угод і проєктів; - оперативна фінансова діяльність, яка охоплює забезпечення розрахунків із постачальниками за сировину, матеріали, паливо, а також з покупцями за реалізовану продукцію, з державою щодо сплати податків, і з працівниками за виплату заробітної плати [2, с.10]. Фінансовий стан підприємства та його

стабільність значною мірою залежать від наявного майна, у які активи вкладено капітал, і від доходів, які вони приносять [3, с. 1151].

Звітність є важливим елементом інфраструктури ринкової економіки та реальним інструментом комунікації, через який фінансові менеджери різних рівнів можуть формувати стратегію і тактику розвитку підприємства. Важливим інформаційним підґрунтям для фінансового менеджменту банківської системи виступає фінансова звітність. Для ефективного фінансового управління підприємству необхідна інформаційна база, і ключову роль тут відіграє фінансова звітність. Вона слугує основою для оцінки фінансового стану, що здійснюється шляхом аналізу п'яти груп коефіцієнтів: майнового стану, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності та прибутковості. На основі показників фінансової звітності розробляється фінансова стратегія та формується фінансова політика підприємства за різними напрямками його діяльності, з урахуванням результатів проведеної оцінки фінансового стану та отриманих фінансових результатів. Методи, структура, а також інструменти й технології управління формують склад і зміст інформації щодо внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства [4, с. 130]. Фінансова звітність покликана забезпечити внутрішніх і зовнішніх користувачів точною та надійною інформацією щодо фінансового й майнового стану підприємства, його результатів та ефективності діяльності за звітний період. Фінансова звітність є комплексною моделлю, що відображає оптимізовану взаємодію інтересів суб'єктів ринку, яка динамічно змінюється під впливом економічного середовища. Вона дозволяє прогнозувати грошові потоки в майбутньому, визначати напрямки розвитку та ухвалювати ефективні управлінські рішення. Функціональну модель фінансового менеджменту банку можна представити у вигляді стандартної схеми (рис.1).

Рисунок 1. Інструменти фінансового менеджменту в банку

Джерело: сформовано авторами на основі [5]

Згідно з даними Міністерства фінансів України, було здійснено аналіз загальних відомостей щодо банківської системи України в цілому (підсумкові показники для всіх українських комерційних банків, включаючи ті, що знаходяться у державній власності), зокрема вивчено динаміку кількості діючих банків України, враховуючи банки з іноземним капіталом (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка зміни кількості працюючих банків України, враховуючи банки з іноземним капіталом, у період 2014-2024 років.

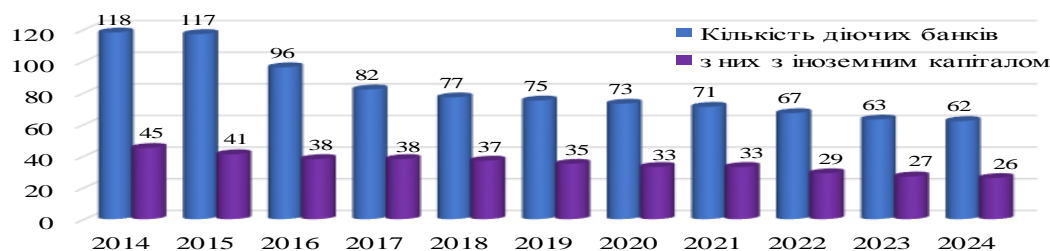
Сукупні відомості по банківській системі України в цілому (сумарні показники по всіх українських комерційних банках, включаючи ті, що перебувають у державній власності). / Кількість комерційних банків в Україні на 1.12.2024	2014	2015	2016	2017	2018	2019		
Кількість діючих банків	118	117	96	82	77	75		
з них з іноземним капіталом	45	41	38	38	37	35		

Сукупні відомості по банківській системі України в цілому (сумарні показники по всіх українських комерційних банках, включаючи ті, що перебувають у державній власності). / Кількість комерційних банків в Україні на 1.12.2024	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024 р. від 2014 р., +, -	Відносне відхилення 2024 р. від 2014 р., %
Кількість діючих банків	73	71	67	63	62	-56	47,46%
з них з іноземним капіталом	33	33	29	27	26	-19	42,22%

Джерело: розроблено на основі [6].

Динаміка кількості діючих банків України, з урахуванням банків з іноземним капіталом, за період 2014-2024 років показана графічно на рис.2.

Рисунок 2. Динаміка кількості діючих банків України, включаючи банки з іноземним капіталом, 2014-2024 рр.

Джерело: розроблено на основі [6].

Аналізуючи динаміку кількості діючих банків України, включаючи банки з іноземним капіталом, за останні одинадцять років, можна відзначити зниження кількості діючих банків на 56 одиниць, або 52,54%, а також зменшення числа банків з іноземним капіталом на 19 одиниць, що становить 57,78%. Це скорочення можна пояснити рядом факторів як зовнішнього, так і

внутрішнього характеру: реформування банківської системи, пандемією, а також військовим станом. Оцінюючи фінансову безпеку банків, слід звернути увагу на ключові показники: фінансова безпека забезпечує стабільний і збалансований фінансовий стан банку, сприяє ефективності його роботи та дозволяє на ранніх етапах виявити проблемні аспекти діяльності банку. Також вона допомагає нейтралізувати кризові впливи, запобігаючи банкрутству. На основі даних Міністерства фінансів України був проведений рейтинг за результатами 3 кварталу 2024 року, що включає загальний рейтинг, стресостійкість, лояльність вкладників, оцінку аналітиків та позиції банків у ренкінгу за депозитами фізичних осіб, що є індикатором ефективності використання активів і капіталу банку та розміру його кредитного портфеля (табл. 2).

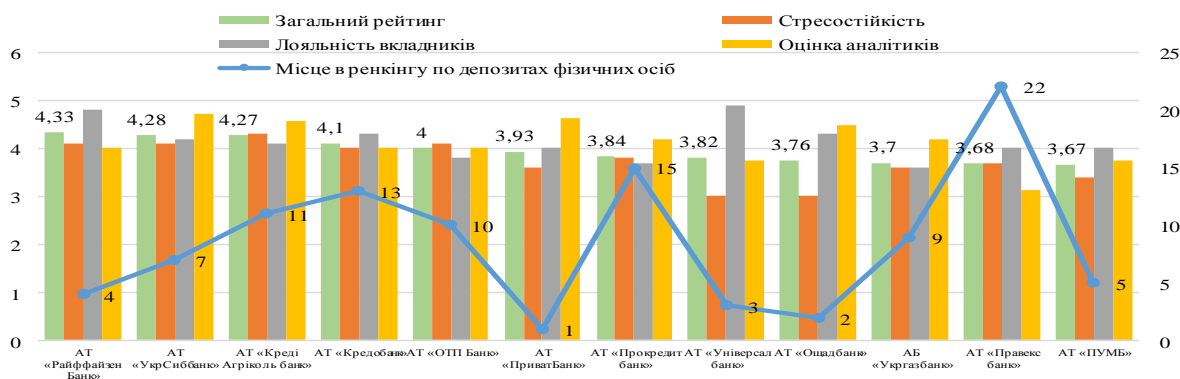
Таблиця 2. Рейтинг банків України за підсумками 3 кварталу 2024 р.

Місце	Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в ренкінгу по депозитах фізичних осіб
1	АТ «Райффайзен Банк»	4,33	4,1	4,8	4,02	4
2	АТ «УкрСиббанк»	4,28	4,1	4,2	4,73	7
3	АТ «КредіАгріколь банк»	4,27	4,3	4,1	4,56	11
4	АТ «Кредобанк»	4,10	4	4,3	4,02	13
5	АТ «ОТП Банк»	4,00	4,1	3,8	4,02	10
6	АТ «ПриватБанк»	3,93	3,6	4	4,64	1
7	АТ «Прокредит банк»	3,84	3,8	3,7	4,2	15
8	АТ «Універсал банк»	3,82	3	4,9	3,76	3
9	АТ «Ощадбанк»	3,76	3	4,3	4,47	2
10	АБ «Укргазбанк»	3,70	3,6	3,6	4,2	9
11	АТ «Правекс банк»	3,68	3,7	4	3,13	22
12	АТ «ПУМБ»	3,67	3,4	4	3,76	5

Джерело: [6].

Зважаючи на специфіку банківської системи, забезпечення фінансової стійкості, лояльності клієнтів, оцінки аналітиків та безпеку співпраці з юридичними та фізичними особами, проводиться рейтингування банків України. Показники рейтингу банків України сформовано на основі фінансової звітності, оприлюдненої на офіційних сайтах АУБ, НБУ та

корпоративних ресурсах банків, що взяли участь в інформаційному проєкті з оцінки надійності найбільших банків країни, а також на основі проведених нами розрахунків рейтингу. Графічне відображення рейтингу банків України за результатами 3 кварталу 2024 року наведено нами на рис.3.

Рисунок 3. Рейтинг банків України за підсумками 3 кварталу 2024 р.

Джерело: [6].

Необхідно коротко охарактеризувати методику рейтингу надійності банків України, що оцінює надійність, фінансову діяльність та інноваційність банків як частину інформаційного проєкту з оцінки найбільших банків країни. До рейтингу потрапляють банки, ринкова частка яких перевищує 0,20% від усіх платоспроможних банків. Оцінка надійності, фінансової діяльності та інноваційності проводиться за наступними критеріями: 5 балів — високий рівень, 4 бали — стабільний, 3 бали — задовільний, 2 бали — низький, 1 бал — катастрофічний. Рейтинг враховує основні фактори фінансової стійкості, які можна визначити за публічно доступною інформацією для платоспроможних банків. Кожному фактору присвоюється бал від 1 до 4, залежно від того, в який діапазон потрапляє значення показника, що характеризує кількісну частину фактора. Загальний залік для банку розраховується шляхом додавання балів, помножених на вагу кожного фактора. Чим вищий загальний залік, тим більші шанси у банку витримати кризові ситуації. За результатами рейтингу надійності, фінансової діяльності та інноваційності банків України, трійка лідерів за фінансовими показниками в 2023 році включала: Укрсиббанк, Кредобанк і КредіАгріколь Банк. Далі

розглянемо доходи, витрати та чистий прибуток (або збиток) банків України за останні одинадцять років (табл. 3).

Таблиця 3. Доходи, витрати та чистий прибуток (збиток) банків України, 2014-2024 рр.

Показники	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Доходи, млн. грн.	210201	199193	190 691	178054	204554	243102
Витрати, млн. грн.	263167	265793	350 078	204545	182215	184746
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	-52966	-66600	-159387	-26491	22339	58356

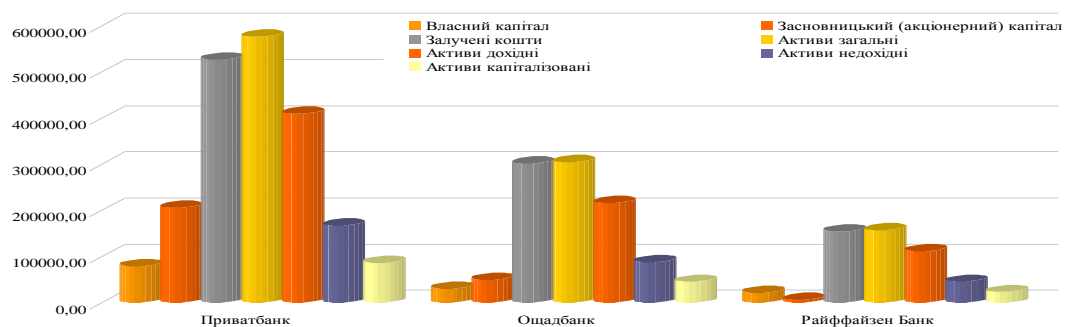

Показники	2020	2021	2022	2023	2024	Абсолютне відхилення 2024 р. від 2014 р., +, -	Відносне відхилення 2024 р. від 2014 р., %
Доходи, млн. грн.	250171	273863	357549	446804	463792	253591,0	2,21
Витрати, млн. грн.	210445	196488	335628	364124	332707	69540,0	1,26
Чистий прибуток (збиток), млн. грн.	39726	77375	21921	82680	131085	184051,0	X

Джерело: розроблено на основі [6].

У цьому блоці дослідження безпекових аспектів формування системи фінансового менеджменту в банках буде проведено аналіз фінансових показників банківської системи України. З даних таблиці 3 видно, що дохідна та витратна частини банківської системи України зросли на 2,21 рази та 1,26 рази, відповідно. За результатами фінансової звітності трьох провідних вітчизняних банків була сформована динаміка показників фінансового стану за останній досліджуваний період (рис. 4). Чистий прибуток (збиток) банків за останній досліджуваний період зріс на 184 051,0 млн. грн. Щодо коефіцієнта мультиплікатора капіталу, який відображає рівень покриття активів акціонерним капіталом, то при оптимальному співвідношенні 12,0 - 15,0 разів він становив 1,95% на початок 2021 року, а на початок 2025 року зріс у 2,78 рази. Це свідчить про те, що темп зростання активів (42,62%) випереджає темп зростання акціонерного капіталу. Така тенденція

продовжується, якщо порівняти темп зростання власних коштів (капітал — бруто), який зріс у 1,45 рази, з темпом зростання загальних активів (1,43 рази).

Рисунок 4. Динаміка показників фінансового стану провідних банків України, 2021-2024 рр.

Джерело: розроблено на основі [7,8,9].

Хоча це не створює серйозних ризиків на даному етапі, проте вже можна зазначити необхідність удосконалення управління власним капіталом.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи цей блок дослідження безпекових аспектів формування системи фінансового менеджменту в банках, можна зробити висновок, що Акціонерне товариство комерційний банк “Приватбанк” за досліджуваний період покращив забезпеченість власними коштами та збільшив обсяг недохідних активів. Особливо важливо, що застосування різних методів вивчення, аналізу, моделювання та прогнозування в комплексі надають можливість проводити аналітичний контроль за діяльністю банківської установи на всіх рівнях. Таким чином, розглядаючи інструменти моделі фінансового менеджменту банку, варто підкреслити значення складників цієї моделі в загальній системі безпеки формування фінансового менеджменту в банках. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що використання ключових чинників фінансової стійкості сприятиме суттєвому зменшенню обсягів розрахунків і підвищенню ефективності управлінських рішень у банківській сфері. Перспективним питанням подальших розвідок у

даному напрямі є побудова адекватної та достовірної моделі інтегральної оцінки фінансової стійкості банку, де необхідно обов'язково враховувати показники, що характеризують якість управління як активами так і пасивами банку.

Література

1. Добровольська, О., Кравченко, М., Даніленко, О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>

2. Томілін О.О. Організація господарської діяльності підприємства: монографія. Полтава: “Оріяна”, 2009. 176 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1567> (дата звернення: 07.05.2025).

3. Томілін О. О. Фінансовий стан підприємства і його стабільність. *Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. Вип. № 241: 5 т. Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. С. 1150–1157. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1575> (дата звернення: 07.05.2025).

4. Марущак, Л., Бобрик, В., Шумило, А., Кіндратів, Р. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 128-135. <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mlisup.pdf> (дата звернення: 07.05.2025).

5. Побережний С.М., Пластун О.Л., Болгар Т.М. Безпека банків: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Суми: Вид-во УАБС НБУ, 2010. 112 с.

6. Офіційний сайт міністерства фінансів України. 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/> (дата звернення: 07.05.2025).

7. Офіційний сайт ПриватБанку України. 2024. URL: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (дата звернення: 07.05.2025).

8. Офіційний сайт Ощадбанку України. 2024. URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist> (дата звернення: 07.05.2025).

9. Офіційний сайт Акціонерного товариства Райффайзен банку України. 2024. URL:<https://raiffeisen.ua/storage/files/separate-ifs-s11q2024.pdf> (дата звернення: 07.05.2025).

References

1. Dobrovolska, O., Kravchenko, M. and Danilenko, O. (2021), “Financial reporting as an element of the enterprise management system”, *Economy and society*, vol. 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>.

2. Tomilin, O. (2009), *Orhanizatsiya hospodars'koyi diyal'nosti pidpryyemstva: monohrafiya* [Organization of economic activity of the enterprise: monograph], Oriyana, Poltava, Ukraine, Available at: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1567> (Accessed 07 may 2025).

3. Tomilin, O. O. (2008), “The financial condition of the enterprise and its stability”, *Collection of scientific works of Dnipropetrovsk National University*, vol. 241, no. 5, pp. 1150–1157. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/1575> (Accessed 07 May 2025).

4. Marushchak, L., Bobryk, V., Shumylo, A. and Kindrativ, R. (2021), “Financial reporting as an element of the enterprise management system”, *Socio-economic problems and the state*, vol. 2 (25), pp. 128-135, available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mlisup.pdf> (Accessed 07 may 2025).

5. Poberezhnyy S.M., Plastun O.L. and Bolhar T.M. (2010). *Bezpeka bankiv: navchal'nyy posibnyk dlya samostiynoho vyvchennya dystsypliny* [Bank Security: A Textbook for Self-Study of the Discipline], Sumy, Ukraine.

6. Ministry of Finance of Ukraine (2025), available at: <https://mof.gov.ua/uk/> (Accessed 07 may 2025).

7. Official website of PrivatBank of Ukraine (2024), available at: <https://privatbank.ua/about/finansovaja-otchetnost> (Accessed 07 may 2025).

8. Official website of Oschadbank of Ukraine (2024), available at: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist> (Accessed 07 may 2025).

9. Official website of Raiffeisen Bank of Ukraine Joint Stock Company (2025), available at: <https://raiffeisen.ua/storage/files/separate-ifs-s11q2024.pdf> (Accessed 07 may 2025).

Стаття надійшла до редакції 08.05.2025 р.